

С. Бичков

**ФОНЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВОКАЛЬНОГО ЗВУКОУТВОРЕННЯ
У КАМЕРНО-ВОКАЛЬНІЙ МУЗИЦІ:
ВИКОНАВСЬКИЙ АНАЛІЗ “AVE MARIA” Ф. ШУБЕРТА**

S. Bychkov

**PHONETIC ASPECTS OF VOCAL SOUND PRODUCTION
IN CHAMBER AND VOCAL MUSIC:
PERFORMANCE ANALYSIS OF “AVE MARIA” BY F. SCHUBERT**

Камерно-вокальна музика посідає особливе місце в системі академічного виконавського мистецтва, оскільки в ній відбувається тісна взаємодія музичної інтонації та словесного тексту. На відміну від оперного жанру, де домінує сценічно-драматична експресія, камерний вокальний твір орієнтований на інтонаційну зосередженість, стилістичну стриманість та особливу увагу до нюансів дикції. У такому контексті важливу роль відіграють фонетичні параметри вокального звукоутворення, які визначають характер артикуляції, темброву конфігурацію голосу й інтонаційну організацію музичної фрази.

Проблема взаємодії мовної фонетики та вокальної техніки набуває особливої актуальності у виконанні творів на латинські тексти, що мають власну орфоепічну систему та специфічну артикуляційну структуру. Латинська мова характеризується відносно стабільною вокалізованою системою, де домінують відкриті голосні звуки, що створюють сприятливі акустичні умови для формування резонансного вокального звучання. Саме тому латинські літургійні тексти упродовж століть активно використовувалися у вокальній музиці, оскільки їх фонетична структура органічно поєднується з принципами кантиленного співу.

Показовим прикладом такої взаємодії є твір Франца Шуберта “Ave Maria”, який належить до камерно-вокального репертуару та характеризується особливою духовною зосередженістю музичного образу. Мелодична лінія твору вирізняється плавністю інтонаційного руху, домінуванням *legato* та широкою кантиленною фразою. У такій музичній фактурі основним носієм тембрової однорідності стають голосні звуки, які виконують функцію акустичних центрів вокального звучання.

У тексті молитви “Ave Maria” особливо часто зустрічаються голосні [a], [e] та [i], що мають сприятливі резонансні характеристики. Вони формують відкриту артикуляційну позицію та забезпечують стабільність вокальної опори. Зокрема, голосний [a] у словах Ave та Maria створює природну акустичну основу для формування повноцінного тембрового звучання, тоді як голосний [e] сприяє чіткості інтонації та ясності дикції. У виконавській практиці ці голосні виступають своєрідними «резонансними вузлами» кантилени, навколо яких організується темброва рівновага всієї вокальної фрази.

Водночас приголосні латинського тексту виконують важливу структурну функцію, формуючи артикуляційні імпульси, що членують музичну фразу. Особливе значення мають сонорні приголосні [m] та [n], які, завдяки своїй резонансній природі, легко інтегруються у вокальний звук і сприяють збереженню кантиленності мелодичної лінії. Нагомість тверді приголосні, зокрема [t] та [d], потребують більш делікатної артикуляції, щоб уникнути порушення плавності вокального *legato*.

Виконавська інтерпретація твору також передбачає тонке узгодження фонетичної дикції з музичною фразою. Надмірна артикуляційна активність може

призвести до розчленування мелодичної лінії та втрати кантиленності, тоді як надмірне згладжування дикції здатне знизити семантичну виразність тексту. У зв'язку з цим важливо досягти оптимального балансу між мовною чіткістю й музичною плавністю, що дозволяє зберегти єдність словесного та інтонаційного рівнів твору.

Особливу роль у формуванні художнього образу відіграє також взаємодія вокальної партії з фортепіанним супроводом. Акомпанемент у творі має кантиленно-гармонічний характер і створює акустичне середовище, у якому вокальна мелодія розгортається як основний носій духовного змісту. Гармонічна м'якість супроводу підсилює медитативний характер музики та сприяє зосередженому, внутрішньо зрівноваженому типу звуковедення.

Таким чином, виконавський аналіз твору "Ave Maria" Ф. Шуберта демонструє, що фонетична структура латинського тексту відіграє важливу роль у формуванні вокального звукоутворення. Взаємодія артикуляційних, акустичних та музично-інтонаційних факторів визначає характер кантилени, темброву однорідність голосу та художню виразність інтерпретації. У цьому контексті фонетика постає не лише як складова дикції, а як важливий технологічний механізм організації вокального звучання у камерно-вокальному репертуарі.

К. Малецька

ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕМПЕРАМЕНТУ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

К. Maletska

CONSIDERATION OF ART SCHOOL STUDENTS' TEMPERAMENT CHARACTERISTICS IN THE PROCESS OF VOCAL TRAINING

Індивідуальні заняття з вокалу з учнями мистецької школи є складним психологічним процесом, який спрямований не тільки на формування вокально-виконавських навичок та музично-слухових уявлень, а й на мотивацію щодо осягнення художньо-образного змісту музичного твору через активізацію емоційно-інтелектуальної сфери в процесі виконавського втілення художнього образу музичного твору у контексті психофізіологічних особливостей учня.

Темперамент учня як провідна характеристика психофізіологічної сфери особистості у вокальному виконавстві грає ключову роль, адже визначає динаміку психічних процесів, таких як емоційність, швидкість реакції, темп освоєння музичного матеріалу, інтенсивність виразового розкриття художнього образу твору, що безпосередньо впливає на характер вокально-виконавської діяльності учня, як у процесі співтворчої роботи з викладачем в умовах класних занять, так і під час сценічних виступів.

Визначення типу темпераменту, особливостей його прояву допомагає визначити добір ефективних виконавських прийомів і методів, ефективних саме для кожного учня, що забезпечує комплексний та ефективний метод роботи з конкретним учнем, що важливо, зокрема при осягненні і виконавському втіленні художнього образу твору. Означені дії зумовлюють вибудову оптимальної індивідуальної траєкторії вокального розвитку учня з урахуванням особливостей його темпераменту як підґрунтя вибору художньо-образної змістовності музичного репертуару, що є найбільш відповідним для творчого самовираження учня.